

Pestpreventieprotocol

Dit protocol is opgesteld door het ondersteuningsteam van de Gooise Praktijkschool.

Het protocol is herschreven in november 2024 en besproken in het zorgbeleid+ in november 2024.

Het protocol wordt jaarlijks geëvalueerd in het ondersteuningsteam van de Gooise Praktijkschool.

Dinsdag 25 februari 2025 is dit protocol goedgekeurd door de MR.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Pesten & plagen	4
Voorbeelden van pestgedrag	4
Verschillende partijen	5
Preventieve aanpak	7
Herstelrecht	9
Alternatieve aanpak	10
Stappenplan	11
Bijlage 1. Digitaal pesten	12
Bijlage 2. Informatie voor ouders	14
Bijlage 3. Vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator	15
Bijlage 4. Pestpreventieprotocol GSF	16

Voorwoord

Het pestpreventieprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders* en medewerkers van de Gooise Praktijkschool. Het geeft het beleid van de school weer met betrekking tot pesten en is een onderdeel van het schoolveiligheidsplan. Het beschrijft wat onder pesten verstaan wordt, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is. Het doel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten, door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol.

Een van de uitgangspunten van Big Picture Learning op de Gooise Praktijkschool is een goede relatie en het community gevoel; dus 'je prettig en veilig voelen op school.' We spreken hiermee heel duidelijk uit dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen en waarin goede leerprestaties mogelijk zijn. Alle medewerkers, dus advisors*, leraren, onderwijsondersteunend personeel en schoolleiding, bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten.

Het moet zo voor iedere leerling mogelijk zijn om te ontdekken wie hij/zij is en welke passie hij/zij nastreeft. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet betekent dat de afgesproken regels overtreden worden of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden.

Pesten betekent dat iemands grenzen overschreden worden en dat past niet in een prettig en veilig klimaat.

*Overal waar ouders staat, kunt u ook opvoeders/verzorgers lezen.

*Overal waar advisor staat, kunt u ook mentor lezen.

Pesten & plagen

Plagen

We spreken over plagen wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Het gedrag bij plagen is onschuldig en het gaat meestal om een vorm van spel. Plagen wordt door de betrokkenen niet bedreigend of echt vervelend gevonden. Plagen is niet systematisch (steeds weer opnieuw) en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat.

Pesten

Bij pesten geldt dat degene die de gedragingen ondergaat bepaalt of de grens van pesten wordt overschreden. Of er sprake is van pesten is dus niet afhankelijk van wat er precies gezegd of gebeurd is, maar van hoe degene tegen wie het gericht is dat opvat. Wat de een ervaart als ongewenst gedrag, hoeft dat voor de ander niet zo te zijn. Wat voor de ene leerling een grapje is, kan door een andere leerling als enorm kwetsend ervaren worden. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uitkomt.

Het specifieke van pesten is vooral het bedreigende en vooral steeds terugkerende karakter van bepaald gedrag. We spreken van pestgedrag als een leerling zich niet veilig voelt op school.

Voorbeelden van pestgedrag

Pesten kan allerlei vormen aannemen. Hieronder volgen vijf categorieën met voorbeelden van het bijbehorende gedrag.

Verbaal:

Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, bijnamen, gemene briefjes, digitaal pesten

Fysiek:

Trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten of haren trekken.

Intimidatie:

Een leerling achterna lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen of seksuele intimidatie.

Uitsluiten:

Buitensluiten, voortdurend duidelijk maken dat hij/zij niet gewenst is, roddelen en negeren.

Stelen of vernielen:

Afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.

Verschillende partijen

Bij pesten zijn meerdere partijen betrokken: de gepeste leerling(en), de pester(s), de zwijgende middengroep, de medewerkers en de ouders. Om pesten aan te pakken is het nodig dat alle partijen betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. Dit wordt de *vijfsporenaanpak* genoemd.

1. De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden, maar sommige leerlingen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar vaker heeft het te maken met gedrag of de wijze waarop gevoelens worden getoond.

Leerlingen die gepest worden hebben vaak andere interesses dan de meeste leerlingen of ze doen dingen anders.

Veel leerlingen die gepest worden, hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat om daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze bang en onzeker in een groep en durven ze weinig te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam.

2. De pester

Pestende leerlingen zijn lichamelijk en/of met woorden de sterkste van een groep. Pesters zijn in staat zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een stamgroep, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Echte pesters zijn niet alleen agressief en lichamelijk sterker dan de rest van de stamgroep, ze hebben ook weinig invoelend vermogen, zijn ongeremd en overheersen graag andere kinderen.

Pesters hebben op lange termijn last van hun eigen pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden die niet op macht en het delen van macht zijn gebaseerd.

3. De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester.

Sommigen houden enige afstand en andere leerlingen doen, uit angst of uit eigenbelang, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt. Heel af en toe neemt een leerling, of een klein groepje leerlingen, het voor de gepeste leerling op.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden.

Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor net zo populair te worden als de pester.

4. De medewerkers

Pesten is een goed bewaard groepsgeheim: bijna alle leerlingen weten het als er in hun omgeving wordt gepest, toch is het moeilijk om het aan een docent of iemand van de schoolleiding te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in een stamgroep of groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd als pesten opgevat.

5. De ouders

Wanneer leerlingen worden gepest, durven ze dat meestal niet aan hun ouders te vertellen. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken ze dat ze het gedrag van de pester zelf hebben uitgelokt en dat ze het dus verdienen gepest te worden. Zie bijlage 2 voor meer informatie.

Preventieve aanpak

Pestgedrag komt minder voor in een veilig en goed schoolklimaat. Een positieve sfeer en betrokkenheid op elkaar vormen daarbij de basis. Alle medewerkers, maar vooral de mentoren, spelen daarbij een belangrijke rol.

1. De rol van de advisor

Elke klas heeft een of twee advisors. Zij zijn degenen die het meest direct met de leerlingen werken en hun ontwikkelingen en vorderingen volgen. Advisors zijn dan ook het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en hun ouders. De advisor speelt op de Gooise Praktijkschool een belangrijke rol als het om een veilig schoolklimaat gaat. In de Persoonlijke Oriëntatiefase ligt in het begin sterk de nadruk op het leren kennen van elkaar. De nadruk ligt vooral op het goed leren omgaan met elkaar. Er wordt aandacht besteed aan leren luisteren naar elkaar, samenwerken etc. In de advisory formuleren de leerlingen tijdens de eerste lessen hoe ze met elkaar om willen gaan.

Daarna wordt (ook in de andere fasen) in de advisory verder aandacht besteed aan het sociale klimaat. De advisor bespreekt in de groep wat pesten is en hoe hiermee om te gaan. Naast de advisory is er ook ruimte voor individuele gesprekken met de advisor.

2. De rol van de medewerkers

Het voorbeeldgedrag van docenten en medewerkers binnen de Gooise Praktijkschool is belangrijk. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid is over de omgang met elkaar en waar medewerkers duidelijk laten merken dat zij agressief gedrag niet accepteren. Tijdens de pauzes wordt er in en om de school door de conciërge en docenten toezicht gehouden en worden leerlingen aangesproken op gedrag. Alle medewerkers binnen de school geven signalen over opvallend gedrag door aan de mentoren.

3. De rol van de ouders

Ouders moeten allereerst goed op de hoogte zijn van het pestpreventieprotocol. Belangrijk is dat de ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus genomen worden. Daarnaast moet de school de ouders van een gepeste leerling ook steun bieden. De school werkt samen met de ouders om pesten aan te pakken. Eventueel kan de school verwijzen naar deskundige hulpverleners.

Ook kan de school adviezen geven aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. Zie voor meer informatie hierover bijlage 2.

4. De rol van de vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon luistert naar klachten, helpt oplossingen te vinden en geeft ondersteuning wanneer een officiële klacht wordt ingediend. Mocht de leerling of ouder het gevoel hebben niet goed geholpen te zijn bij een pestprobleem, of als er het gevoel is dat je niemand meer te vertrouwen is, dan kan er contact opgenomen worden met de vertrouwenspersoon op school.

5. Aanbod

Op school worden er meerdere lessen en activiteiten aangeboden om het onderwerp pesten te bespreken. Zo wordt er ieder jaar in de week van 'tegen het pesten' aandacht geschonken in de verschillende fasen. Daarbij wordt er in de PO en de PO/SV fase de lesmethode KIC

(Kracht In Controle) aangeboden waarbij de leerlingen iedere week 1 x 45 minuten les krijgen o.b.v. een gespecialiseerde trainer. Verder wordt er in de PO fase ook SOVA (sociale vaardigheidstrainingen) aangeboden waarin ook pesten besproken wordt.

Tijdens de lessen spelen de docenten voortdurend in op wat er zich afspeelt. Buiten de reguliere lessen wordt er intensief gecoacht op zowel individueel als op groepsniveau.

Herstelrecht

Omschrijving herstelrecht

De Gooise Praktijkschool werkt met herstelrecht. Deze aanpak is een manier van kijken naar en omgaan met grensoverschrijdend gedrag. Belangrijk is dat gekozen wordt voor een model van dialoog en herstel. Bij herstelrecht brengt de school de pester en de gepeste leerling bij elkaar. De pester krijgt de kans om de schade die hij/zij heeft aangericht bij de gepeste leerling, te herstellen. Niet de straf staat centraal maar het herstel van de toegebrachte schade (schade, leed en sociale onrust). Wat de uitkomst ook is, de gepeste leerling moet tevreden zijn over de uitkomst van een afspraak (in woord) en over de uitvoering van de afspraak (in daden).

Het herstelrecht kent een uitgebreide rol toe aan de gepeste leerling en eist van de pester dat ze verantwoordelijkheid nemen. Onderlinge relaties worden hierdoor versterkt, het vertrouwen wordt hersteld en de schoolomgeving wordt weer ervaren als een veilige, rechtvaardige en betrouwbare omgeving.

Binnen de Gooise Praktijkschool zijn een aantal medewerkers opgeleid tot coördinator herstelrecht. Zij kunnen herstelgesprekken voeren maar ook advisors begeleiden en adviseren bij het voeren van een herstelgesprek.

De procedure van herstelrecht

Als er een signaal van pesten is gekomen dan wordt er een neutrale partij gekozen die het herstelgesprek voorbereidt en begeleidt. Dit kan de advisor van de gepeste leerling zijn maar ook een andere medewerker van onze school.

De herstel gespreksleider legt contact met pester en gepeste leerling en legt uit wat herstelrecht inhoudt en vraagt of zij beiden instemmen met een herstelgesprek. Is de pester of gepeste leerling niet gemotiveerd voor een herstelgesprek dan volgt er geen herstelgesprek maar een eventuele sanctie.

Volgt er wel een herstelgesprek dan wordt in overleg met de pester en gepeste leerling gekeken welke belangrijke andere personen er eventueel aan het gesprek moeten deelnemen.

Het herstelgesprek heeft een vaste opbouw om uiteindelijk te komen tot duidelijke afspraken over het stoppen van het pesten en het herstel van materiële en immateriële schade. De gepeste leerling moet tevreden zijn over de uitkomst van de afspraken.

Alternatieve aanpak

Indien niet gekozen wordt voor een herstelrecht dan moet het volgende worden gedaan:

1. Het gesprek met de leerling die gepest wordt

Voor iedereen is het belangrijk de gepeste leerling direct serieus te nemen en een luisterend oor te bieden. In het gesprek met de gepeste leerling krijgt deze leerling advies hoe te reageren op pester(s). Er wordt vervolgens uitgezocht wat er precies gebeurd is. Maak de gepeste leerling duidelijk dat het probleem serieus wordt aangepakt en dat anderen binnen (en eventueel buiten) de school erbij betrokken worden: de advisor, de teamleider en bijvoorbeeld het ondersteuningsteam. Het ondersteuningsteam bestaat uit de ondersteuningscoördinator, teamleiders, pedagoog, leerlingondersteuner, specialist stagebegeleider, psycholoog en vertrouwenspersoon. Zij ondersteunen en adviseren advisors en docenten bij het begeleiden van leerlingen. Betrek de gepeste leerling bij wat je gaat doen: leg uit welke stappen je gaat ondernemen en wanneer je hem of haar actief bij wilt betrekken. Mogelijke stappen zijn:

- Een gesprek organiseren tussen de pester(s) en de gepeste
- Een gesprek met de gepeste en zijn of haar ouders
- Een gesprek tussen de ouders van de gepeste en die van de pester(s)
- Een klassengesprek organiseren met als doel de veiligheid in de stamgroep weer te herstellen.

Indien nodig kan hulp geboden worden door een deskundige.

2. Aanspreken van de leerling die pest

In een eerste gesprek wordt de pester verteld dat hij/zij wordt beschuldigd van pesten. De feiten van het voorval worden besproken en de pester wordt duidelijk gemaakt dat hij of zij, ondanks de met elkaar gemaakte afspraken, toch een medeleerling heeft gekwetst en het onveilig voor hem/haar heeft gemaakt. De afspraken worden opnieuw onder de aandacht gebracht en eventueel schriftelijk vastgelegd. Eventueel wordt een aantal gesprekken met de pester gevoerd met als doel achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen en het invoelend vermogen van de pester te vergroten.

De pester die door het eerste gesprek tot inkeer komt, biedt zijn of haar excuses aan in een gesprek met de gepeste of doet dit op een andere manier wat passend is. Zo nodig worden de ouders op de hoogte gesteld.

Afhankelijk van de ernst van het gedrag wordt bepaald of het bij een gesprek en excuus tegenover de gepeste blijft of dat er ook strafmaatregelen nodig zijn. Bij herhaling ligt straf voor de hand. De betrokken docent beslist of er gestraft wordt en hij/zij bepaalt de strafmaat. De straf moet in verhouding staan tot de ernst van het pesten in eerste instantie een sterk opvoedkundig karakter hebben.

Blijft de leerling doorgaan met pesten dan moeten snel vervolg maatregelen worden genomen. Allereerst worden de ouders samen met hun pestende kind voor een gesprek op school uitgenodigd. Doel is de ouders inzicht te geven in het gedrag van hun kind en afspraken te maken tussen de school en de ouders om te komen tot een gezamenlijke aanpak.

In dit stadium zijn ook strengere maatregelen aan de orde. De teamleider kan de leerling een time-out geven (interne of externe schorsing). Ook kan een leerling geschorst worden. Tenslotte kan een procedure gestart worden tot verwijdering, zie protocol schorsing, overplaatsing en verwijdering. School is verplicht om bij strafbare feiten de politie in te lichten, denk hierbij seksuele intimidatie en seksueel misbruik.

Stappenplan

- Het pestgedrag wordt gemeld bij de advisor
- De advisor gaat in gesprek met de betrokken leerlingen en indien nodig wordt de teamleider ingelicht
- De advisor maakt afspraken met de betrokken leerlingen en meldt dit in het leerlingvolgsysteem (Presentis). De mentor maakt afspraken voor eventuele vervolgesprekken
- De advisor gaat zo nodig met de klas in gesprek
- De ouders van de betrokken leerlingen worden geïnformeerd, zeker bij herhaling
- Bij herhaling volgen strafmaatregelen voor de pester.

Bijlage 1. Digitaal pesten

Digitaal pesten (cyberpesten) is het kwetsen, lastigvallen of bedreigen van personen via het internet. Digitaal pesten gebeurt vaak anoniem, ze voelen zich veilig, onbereikbaar en onherkenbaar. De impact van digitaal pesten is vaak heel groot.

Wat kun je als leerling doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op internet tegenkomt
- Gebruik een apart mailadres (bijv hotmail) om jezelf te registreren op websites
- Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat
- Als je je vervelend voelt door iets dat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug)
- Verwijder en blokkeer onbekende mensen uit je contactlijsten en vriendenlijsten
- Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met mensen die je van internet kent, en spreek niet met ze af zonder dat je ouders het weten
- Verstuur geen flauwe grappen, dreig- en haatberichten
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen via social media kent.
- Dus: Geen e-mailadressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven.
- Let vooral op bij foto's van jezelf: als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd worden en op een andere website geplaatst worden.
- Wees voorzichtig met het gebruik van je camera. Gebruik geen camera bij personen die je niet kent of niet vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- **Niet alles direct persoonlijk opvatten.**
Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op.
- **Negeer de pestberichten.**
Reageer niet op haatberichten en/of andere digitale pesterijen.
- **Gebruik sociale netwerken om contact met vrienden te houden.**
Wees voorzichtig met wie jij toevoegt aan je vriendenlijsten of contacten. Pas je privacy instellingen op je social media accounts aan zodat niet iedereen bij jouw foto's en persoonlijke informatie kan.
- **Blokkeer de afzender**
Blokkeer de personen die jij niet kent of die jij niet vertrouwd.
- **Praat erover**
Praat er met je naaste omgeving over. Daarnaast is er ook altijd de mogelijkheid om naar je mentor of een docent te gaan. Op school zijn er ook vertrouwenspersonen.
- **Bewaar de bewijzen**
Maak een screenshot van berichten zodat er zwart op wit bewijs is van de acties van de dader.

Bijlage 2. Informatie voor ouders

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen of spijbelen
- Niets meer over school vertellen
- Nooit meer afspreken met andere leerlingen
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben
- Slaapproblemen
- De verjaardag niet willen vieren
- Bepaalde kleren niet meer aan willen
- Niet meer naar een club willen/durven gaan
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn

Wat kunnen ouders van gepeste kinderen zelf doen?

- Neem uw kind serieus en zeg dat u met anderen gaat proberen het pesten te stoppen.
- Bespreek het pesten op school met de mentor.
- Praat erover met uw kind of vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Probeer uw kind uit te leggen waarom kinderen pesten
- Vertel dat volwassenen vaak niets doen, omdat ze niet zien dat er gepest wordt of omdat ze niet weten hoe ze het probleem moeten oplossen.
- Waarschuw uw kind dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. Pesten is soms een gewoonte geworden, die moeilijk af te leren is.
- Houdt het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Houdt regelmatig contact met de mentor
- Indien nodig kunnen ouders de hulp van een deskundige inschakelen

Wat kunnen ouders van pestende kinderen doen?

- Neem het probleem serieus
- Houdt het niet stil, maar onderneem actie!
- Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team) sport
- Houdt de communicatie open, blijf in gesprek met uw kind. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houdt regelmatig contact met de mentor van uw kind
- Onderzoek de mogelijkheden om uw kind aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen.

Bijlage 3. Vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator

Op de Gooise Praktijkschool zijn er meerdere vertrouwenspersonen voor de leerlingen aanwezig. Dit zijn:

Mevr. E. Kappert (voor leerlingen en personeel)

E: ekappert@gsf.nl

Dhr. C. Weismuller (voor leerlingen)

E: cweismuller@gsf.nl

De anti-pestcoördinator op de Gooise Praktijkschool is:

Mevr. E. Kappert

Bijlage 4. Pestpreventieprotocol GSF

Het pestprotocol van de GSF (Gooise Scholen Federatie) staat in het online systeem (VIC) van de Gooise Praktijkschool. Deze is op te vragen bij de school.